

### STOLETÍ ZÁPASU RUSKÉHO LIDU ZA SVOBODU

**V**ELKÝ převrat v Rusku, znamenající porážku samoděržaví, byl výsledkem úsilovné práce ruských vlastenců, která zahájena byla před více jak stoletím, ale prohlášení pana Felixe Newtona v zajímavém článku, uveřejněném v časopise Lincoln Star pod názvem "Chrabrý zápas Ruska za svobodu byl neuctivým bojem lidu po více jak století." Článek tohoto je pěkným přehledem tohoto zápasu a proto jej v překladě uvádíme:

Francouzská revoluce poskytla ruskému lidu možnost, aby proměnil na jinou formu vlády, než samovládání, ale nebylo tu učiněno pokus, aby uvedeno bylo v praxi theorie Rousseauovy a Voltaireovy, které nalezly přízeň v osvícených kruzích až po porážce francouzské armády invaze.

Během napoleonských válek ruská vojska a důstojníci přišli do blízkého styku se západními Evropany, po jejich straně bojovali, a s nimiž pochodovali skrze Evropu do francouzského kapitolu.

Rusové všiml si společenských poměrů ve všech zemích, kterými procházeli, a myšlenka o "svobodě pro lid a rovná práva pro všechny" klíčová v mnohých myšlích během dlouhého pobytu v západní Evropě.

Po návratu vojska stalo se možnou ve vyšší společnosti krouží spiknutí proti sverchované vládě a ve všech těchto kruzích, kde národní záležitosti byly předmětem zájmu, otázky reform, zlepšení, zastoupení a ústavy byly upřímně přetvářeny. Každý salon v Petrohradě stal se seminářem spiknutí.

Brzy po té přikročeno bylo k zakládání "Blahodějivých sdružení". V roce 1821 byl uzavřen a na jejich místě dvě nová sdružení byla zřízena, severní a jižní. První mělo hlavní úřadovny v Petrohradě a druhé mělo středisko v Tulíně.

Severní žádalo konstituční monarchii, jižní žádalo republiku, ale obě tato sdružení byla stejně revolucionář v duchu. Severní bylo nejlépejší, ačkoliv ne nejvlivnější.

Důsledkem toho byla revoluce, která byla však potlačena, a vyděny odsouzené k smrti oběšením a 120 hlavními spiklenci, většinou patřících ku vzdělaným třídám ruským, bylo odsouzeno do vyhnanství a do žaláře. Vojska, která revolvovali, byli krutě ubíjí k smrti, a Mikuláš První potlačil bezohledně liberální živé. Ale stejně revoluce, které toto naselí v půdu Ruska, zapustilo tak hluboko kořeny, že žádná síla nedovedla je vyrvat. To byli první revolucionáři, "Decembristé" z roku 1816-1825, kteří získali svoje myšlenky a inspirace přímo z francie samotné.

Když smrt Mikuláše Prvního vešla ve známost, lid nejevil takového podnutí, jaké obvyklejší zprávy takové vyvolávají. Příliška Rusu v Krymské válce přinesla nespokojenost, nevolně jeví neklid a změna byla naprosto nutnou. Všechny ostatní třídy společnosti byly postrašeny. Všechny shodovaly se v náhledu, že změna musí přijít a že reformy musí být zavedeny.

První a nejdůležitější reformou musí být zrušení nevolnictví, ale se stanoviska ruské autokracie takové požadavky byly naprosto nevolně. V roce 1856 Alexander Druhý nasmáčil, že "existující systém nevolnictví nemůže být udržován po dlouhou dobu." Ruští šlechtici byli proti takovému zrušení nevolnictví, ale šlechtici z léty připustili nutnost osvobodit nevolníky. V roce 1858 hrabě Tolstoj podepsal dohodu 105 šlechticů ohledně přepočtení pozemků venkovským, osvobozeným dřívějšími jejich pány. Konečně pak dne 19. února (anebo 3. března) 1861 výnos ohledně zrušení nevolnictví byl vydán. Ve výnosu tomto se pravilo, že nevolníci mající plná občanská práva a že získají jistou část pozemků, které dříve vzdělávali, ku svému prospěchu. Ale majitelé právo těchto

části země mělo přijíti osadě — míra a nikoliv její jednotlivým členům.

Po dva roky venkované v míru měli platiti úrok buďto v penězích anebo práci za tyto pozemky a v roce 1863 statkáři předali půdu nevolníkům. Po polském povstání Poláci získali veškerou půdu ve své zemi, ale v Rusku vlastním tento zákon nevešel v platnost až v roce 1883, po turecko-ruské válce pod Alexandrem Třetím, kdy vláda zaplatila nahromaděný úrok majitelům pozemků.

Alexander Druhý zahájil jinou a velice důležitou reformu a síce zřízení obecních samospráv, zemstev, které podobaly se provinciálním shromážděním šlechticů. Tato zemstva byla dvojího druhu:

1. Menší — čili Bistriktní zemstvo a druhé, větší, do kterého byla celá provincie.  
Do prvního tří druhů členů byli voleni: a) — Zástupci statkářů, b) — Zástupci okresu čili volosti, kteří zastupovali sedláky, c) — Zástupci obecních správ v distriktech.

2. Pro větší zemstvo členové byli voleni z distriktních zemstev, z nichž každé vysílalo sedm anebo osm členů.

Jich povinností bylo rozhodnutí otázky, dotýkající se úpravy cest, stavby mostů, obecního školství, všeobecné zdravotní administrace, spolu s opatrováním fondů pro tyto účely a jmenování smírčích soudců.

Vzdělané třídy pozdravovaly tuto novou reformu jako další krok ku svobodě a osvobození od zaprodané byrokracie, která vyrostla pod režimem Mikuláše Prvního.  
Po francouzsko-pruské válce mnoho mladých Rusů odebralo se do Německa, Francie a Švýcarska. Zde seznámili se se spisy Carla Marxe, Pрудhomme Bakunina a mnohých jiných. Ruská vláda věděla, co toto mladí Rusové číní v Curychu ve Švýcarsku a v roce 1873 vydán byl carský rozkaz, aby všichni Rusové, bydlící v Curychu, vrátili se do Ruska. Bylo jim oznámeno, že budou považováni za provinilce, jestliže se dle tohoto příkazu nezachovají. Patnáct set bylo jich po té zatčeno v Rusku. Po té v Rusku zahájena byla vláda terrorismu.

Lid přál si dalších reform, ale šlechta se opravy bála a v Petrohradě vysoký výkonný výbor byl vytvořen, aby převzal administraci vnitřních záležitostí a Loris Melikov, prozatímní generální guvernér v Charkově, byl postaven v čelo této komise. Osnovy zákonů byly vypracovány výborem, aby byly podány carské radě pro schválení. Melikov navrhl konstituci a když návrhy tyto předloženy byly Alexandru Druhému, tento považoval je za přílišné požadavky. Posléze ale car rozhodl se, že Melikovy návrhy uskutečnit.

Návrhy byly mu předloženy dne 2. března roku 1881 a prohlášeny až do 13. března. Toho dne o 12:30 hod. car odebrl se z paláce, aby uvědomil ministru, že bude respektovatí přání lidu a usmrcen byl nihilisty na své cestě do paláce.

Když Alexander Třetí stal se carem, Melikov předložil mu program reform, načež car prohlásil, že jsou dobře uspořádány. Byly to tyto reformy, které nová ruská vláda z roku 1917 má v úmyslu poskytnouti lidu. Car hledal radu v různých místech, i od německého císaře Viléma, který byl toho náhledu, že neměly by být poskytovány reformy konstitučního smyslu bez omezení. Mezitím člen byl na něho tlak liberály i konservativci, tak že jeho vlastní úsudek uveden byl do smutku a spočíval úplně na náhledech těch, již k němu mluvili nejpřeději.

Car též se Poběnosceva od svatého synodu o radu a tento vypracoval manifest, jenž carem byl vřlán. Poběnosceva a jeho reakcionářská strana nastoupili vládu v ministerstvu a žádná reformy nebyly provedeny. Místo nich sta-

### POČÁTEK ČESKÉHO ODDÍLU VLASTENECKÉHO PRŮVODU V NEW YORKU.



Photo by American Press Association.  
Češi v New Yorku ve velkém počtu účastnili se průvodu s heslem "Probuď se Ameriko!" který uspořádán byl v jmenovaném městě za účasti 60,000 lidí. Na obrázku spatříme začátek tohoto českého oddílu a nápisy, které v českém oddílu byly nesený spolu s odznaky českých zemí.

vofilství bylo pěstováno důrazněji. Nové zákony byly přijaty proti všem poddaným, zvláště proti Uniátům, Polákům, Tatarům, Finům, Židům a Arménům.

Po smrti Alexandra Třetího jeho syn Mikuláš Druhý stal se vládcem Ruska v roce 1894. Zemstva několika provincií ujistila mladého panovníka o své oddanosti.

Car odpověděl jim následovně: "Budíť rozněno všemi, že věnuji celou svoji moc nejlepšímu služběm lidu, ale že zásada autokracie bude udržovánaanou tak pevně jako můj otec."

Brzy po té censura byla zavedena s většími omezeními než kdykoliv před tím. Dvě stě a padesát knih bylo zakázáno v Rusku a mezi nimi práce Tolstojovy, povídky Korolenkovy, spisy Herberta Spencera a jiné.

Po smrti von Plehveho, ministra vnitra, dne 28. července r. 1904, Sviatopolk Mirsky zaujal jeho místo a později udělil zemstvům v jižší dovolení ku kongresu v Petrohradě, na kterém mělo být jednání o potřebách tohoto ojedineleho samosprávného zřízení v Rusku. V posledním okamžiku ale úřední dovolení bylo odvoláno. Kongres měl míti jenom soukromý ráz. Sviatopolk Mirsky nemohl a neměl úplně odvolati dané dovolení a kongres konal se za sympatií celého Ruska, přátelského k reformám a liberalismu.

Kongres zemstev značí obrát v historickém vývoji Ruska. Požadavky zemstev byly takové, že nemohly být provedeny, leč by byla přijata konstituční forma vlády na místě autokracie.

(Dokončení budoucně.)

### O LÉKAŘSKÝCH JINDY A NYNÍ.

Přihledněme-li k dobám nejstarším, sledáme, že lékařství bylo připoutáno k pozitivnímu náboženství; sloučení stavu lékařů se stavem kněžským jest těsnější, než sloučení jiných stavů s kněžstvím; tak bylo již u starých Egypťanů, ač tam kněžstvo jen v theorii lékařstvím se zabývalo, ponechávajíc vykonání vlastního léčení nižším kněžím. Avšak již egyptští kněží zanechali nám oceně nálezy lékařské, jež patrně vznikly z autopsie. U židů, zejména v pozdější době, náhledy rábnů o lékařství, složené v talmudu, byly jakýmisi předpisy lékařskými a zajímavo jest, že jakási znalost anatomie již i v těchto předpisech jest patrna. Hlavně však u starých Indů zachovaly se sledy pěstěné vědy lékařské; ano zachována i celá direktiva vyučování lékařství. Studium lékařské začalo tam záhy; ve 12 roce posláni hoši na studia medicínská, jež pak trvala dalších 12 let. Předpisy, obsahující podmínky, za jakých lékařství možno bylo provozovati, byly velmi rozsáhlé a obsahovaly vedle ustanovení drastických i některá, jež by se s dnešními názory o humanitě nesrovnávala, tak na př. zapovídati léčení osoby neplněno zrostlé, atd. Také zde léčení náležalo se v rukách lékařů vznešených a méně vznešených. U Peršanů rovněž spočívá lékařství na náboženském základu; a tu zachovaly se již i předpisy o honorářích, odváděných 'in vivo' dle stavu a poměry pacienta. Zachovaly se i předpisy o zkouškách. Komická stránka předpisů těch spočívá v jistém egotismu; začátec

ník v chirurgii evičtí se musí jen na nevěřících a méně vznešených léčení nesměl. U Číňanů až do nejnovější doby byla a jest praxe lékařská úplně volná, a jest pro dvůr a rodinu panující jest třeba lékařů zkoušených. Reklamě rozuměl čínští lékaři ode dávna. Národ řecký měl ode dávna poměry sociální lékařského stavu zcela ustálené; zachovaly se zejména též ustanovení o službě lékařů obecně a veřejně, čehož u žádného, dříve vytyčených národů nebylo. Přípravná škola byla zároveň školou filosofickou; poměry učitelů, ustanovených kněžským řádem, jsou zde již úplně ustáleny. Léčení ku spečetění svých povinností musil skládati přísahu; jak známo, dnes ještě mladý lékař při své promoci přísahá v téměř stejných slovech. Léčárám státním za jich povinnosti příkaz byl pevně přikázán. Zvláštní úkaz jest, že později mezi Římany byl to stále ještě živel řecký, jenž vynikal v lékařství i také Claudius Galenus, jenž položil základ medicíně celého středověku, byl naturalizovaný Řek. Praxe lékařská vykonána původně v jakýchsi stáncích před forem. Zároveň s úpalkem celku bral se však též úpadek lékařství; v popředí drali se charlatáni, dále jali se léčiti též nižší kněží, a ženy Nubičanky a "tavorna medicina" stala se konečně útočštěm charlatanství a kalu. V době však, kdy Řím počal upadati, ozvala se jakási reakce, jakýsi pokus učiniti koalici slušných lékařů. V Římě vyučování dělo se úplně theoreticky; dnešní vyučování klinické tehdy nebylo známo. Učňové vstupovali později teprve k mistrům. V době, kdy kultura poklesla, a kdy stěhovaví národu nebylo příznivo vývinu lékařství, našla věda pěstitelů mezi Arabů, kteříž do století XVI. zachovávali vzdelanost a bystrozrak

lékařský, totiž až do doby, kdy nové výzkumy a nová poznání dala základ k léčení jinému. Nebylo mnoho známo, jak utvořila se společnost lékařská u Arabů v Bagdadě alespoň po jistý čas, jak se zdá, bylo i klinické vyučování. Na počátku středověku pověst lékařů nebyla valná, zachovaly se z těch dob na př. o nutném složení záruky při léčení, a jiná, v pravdě drakonické ustanovení. Kolem starých universit seskupila se však znamená pak věda lékařská. V Salernu v Itálii byla prvá universita, kde působily ženy.

Postavení profesorů, kteří z počátku musili býti kněží, neb alespoň byli povinni celibátem, nebylo závidění hodné; plat jich obnášel na př. 815, avšak též i 81 měsíčně, při čemž ovšem vykázan jim dům i roba. Studující lékařské bývali starší než dnes, jsouť předpisy, dle nichž nemá býti připuštěn k udělení doktorátu student, mladší 28 let. Školské vyučování počínalo mnohem dříve než za našich dob; v Itálii na př. profesori řádní o 6. magistři o 5 zahajovali přednášky. Zkoušky byly tehdy přísnější, avšak materiál učební smazší, poněvadž záležel jen v učení z knih. Poplatky studentské byly ovšem nepoměrně menší než dnes. Jak se zdá, vedli medicové středověku život velmi veselý, a magistráty různých měst zanevšly mysli zakročiti proti nim zejména v době masopustní. Proměny konala se tehdy v kostele, způsobem okázalým. Pokud tkne se fakulty pražské, panovaly zde tytéž poměry, jako jinde, jenže časem byly intervaly 40 až 50 let, kdy lékařství měli jen profesori filosofie a někdy i v italských universitách již v XV. století učilo se anatomii, v Praze teprve v XVII. století slavným Jeseňským prvé tělo po tři dni před posluchači bylo pytváno. Dobou novou, počátkem století devatenáctého, věda přibrala nové moderní zásady za své východště; mimo to pak vyskytl se nový proud zdravotnický, hygienický, nebo co ve středověku bylo neznámo. Tehdy města byla pravě paškvil na zdravotnictví, a teprve nová doba naučila nás znáti, že jest v lékařství nesnadně důležité znáti a předcházeti příčinám nemocí a o kolmost, že lékaři současně s jinými činiteli jest pracovati na prospěch společnosti, celku, dodává stavu jeho pravě důležitosti.

Jest přirozeno, že francouzští zástupci, kteří přišli do Spojených Států s anglickými, aby zde připravili společný program válcebný s vládou naší, tsi se zvláště pozornosti celého národa. Také jest pochopitelné, že k počtu Francie, jejíž činnost dnes každý obdivuje, určili jsme den oslavy. Spojené Státy byly vždy s Francií přáteli. Ve Spojených Státech mezi všemi pravými Američany Francie nemá jediného nepřítelce. Milována a obdivována dávno před nynější válkou pro její podíl v americké národní historii, pro její roli v uchování a povznesení všeho, co lidstvo nazývá uměním a pro její stanovisko jako společného obhájce demokracie se Spojenými Státy. Francie plně zasahuje omu lásku, dvojnásobně obdiv získavajíc nejen dotou, ale též neosahatým hájením dalšího života civilizace a humanity světové.

Skorem před půldruhým stoletím Francie poskytla demokracii Evropě. Jistou část tohoto daru Američané rádi předpokládají, že přivlastnila si od naší země a něco ducha v roce 1789 z našeho vlastního boje z roku 1775. Vždy ode dnů oněch dvou revolucí až do nynější doby Američané a Francouzi počítávali k sobě jistě důvěrní příbuzenství vzešlé ze stejné loyality ku vznešeným ideám.

A proto jest Francie milována a oslavována ve Spojených Státech jako žádný jiný národ. A nejen ve Spojených Státech — přijde den, kdy Francie bude oslavována všemi civilizovanými národy světa. Den Francie, podobný našemu, bude výročním dnem, kdy Francie takřka samotna zastavila a obrátila hordy barbarů, kteří pomýšleli rozmetati civilizaci; odrazila Huny žízňící po vydrancování hlavního města světového, zklamala tyranickou německou autokracií a zachránila demokracii.

Kdyby byl Francie potkal nezdár v bitvě na Marne; kdyby se byli Francouzové dodělali neúspěchu v srpnu a září 1914; kdyby bývali pokofeni pod střelami a zuřivými útoky u Verdunu v roce 1916, demokracie sama sebou byla by bývala ohrožena, možno dost, že osudně. V průběhu dlouhých měsíců, když Anglie nebyla připravena a Amerika zastlepena, Francie tělem svým opírala se německému zvířeti. Přijala opět své poslání rytíře mezi národy a v duchu starých křížáků bojovala, aby zachránila z rukou barbarů svatyni veskeré naší civilizace. Před osmácti měsíci prohlásili ehlubně Němci, že Francie "krváčí již do běla" — oni "bochové", kteří dnes potácí se sem a tam pod útoky pluků chrabrého Neville. — Tehdy byla u nich "ubohá Francie". S prázdnotou poslechnou sympatií Němci protestovali, že nepočítají žádné nenávisti vůči Francii. Se slzami krokodila želeli jejího utrpení. A nyní již třemácte dnů ustupují prudec před jejími armádami na Aisne, zanechávajíc za sebou stopy spousty, jakou si jen pouze satan sám dovede vymysliti.

Utrpení Francie nesmí být podceňováno. Pouze s plným uznáním velikosti jeho může býti celý rozmr klidného jejího rozhodnutí a šlechtetné statečnosti oceněn. Nikdy v historii zpráva o lidském utrpení a bolestech nedostoupila takového stupně jako v nynější válce. A dokonce i Belgie netrpěla tak jak trpí Francie — ačkoli to, co bídící vtělení ve stoupence knisrovy s pochvalou jeho lidu vykonali v severní části Francie, již nyní nuceni jsou vyklizeti, mohou ještě také v Belgii provésti. Ale dnes obyvatelstvo severní Francie možno nazvatí sverchovanými mučedníky. Tamní muži vykrváceli na bojišti anebo ještě jistě nebyli ve vojském věku, odvlečeni do otroctví. Ženy a děvčata odvlečeny, aby "obsluhovaly" německé důstojníky. Domovy byly zničeny, jich državy bezohledně, bez nejmenší vojenské nutnosti poboheny; z orné půdy vytvořena poušť; ovesné a stinné stromy posekány; doły zaplněny vodou; jich studny otráveny. Těžká ruka národa rozruženého až na stupeň naprostého divočství nejen že bojuje proti armádě Francie, ale ona bezúčelně vraždí také její lid.

Přes to Francie bojuje dále. — Právě jako na počátku bojuje vtroušně, britantně, ať by si dost málo stěžovala. Neslyšime od ní žádné nenužné nářkáni, jaké ustavičně ozývá se z Berlina. Je faktum, že samotné protesty proti zbídačelému německému jednání pocházi více od hrázou trnoucích svědků z jiných zemí. Francouzové pouze bojují a při boji toin praví: "My vítězíme v nynější válce, tak aby naše děti v budoucnosti byly osvobozeny o hax před opětnou návštěvou světového zvířete německého; aby byly se z míru, který jim naše krev s naše utrpení zajistily."

**Z cestování.**  
Cizinec: "Cheete tedy býti naším vůdceu přes ty hory!"  
Vůdce: "Ano."  
Cizinec: "Což znáte cestu do hory?"  
Vůdce: "Také že ano, milostivý pane, už jsem přes ně přehnal hezký kus dobytka."

### ZE ZÁKOPŮ PRŮPLAV.



Zákop v Pontavert, které do své proměny v kanál.